

Miten Suomen osallistuminen kansainväliseen siviilikriisinhallintaan parantaa turvallisuutta kotimaassa? – vai parantaako?

CMCFinland

Kriisinhallintakeskus

Krishanteringscentret

Crisis Management Centre Finland

Jyrki Ruohomäki, YTT

Johtava asiantuntija,

yksikön päällikkö

Rakenne

- Pari sanaa CMC:stä
- (Siviili)kriisinhallinnan olemus
- Tulisiko skh-osallistumisen parantaa kotimaan turvallisuutta?
- Jos tulisi, miten asioita voisi tehdä paremmin
- Lopuksi/keskustelua

Mikä on CMC Finland?

- **Perustettu:** 2007
- **Sijainti:** Helsinki, Itä-Pasila
- **Hallinto:** Sisäministeriön yhteydessä oleva **itsenäinen keskus**.
- **Tehtävät:**
 - Suomalaisten siviilikriisinhallinnan
 - » **koulutus**
 - » **rekrytointi**
 - » **varustaminen** kansainvälisiin tehtäviin
 - Alan tutkimus- ja kehittämistoiminta
- **Henkilöstö:**
 - 22 vakituista + johtaja sekä määräaikaisia, n. 30 henkeä

Mitä on kriisinhallinta?

KOKONAISVALTAINEN KRIISINHALLINTA

Mitä on siviilikriisinhallinta?

- Kansainvälisten järjestöjen puitteissa tehtävää toimintaa
- Kriiseistä kärsivissä maissa
 - Vähentää epävakautta
 - Estää sekasorron leviämistä
- Siviilikriisinhallinta kuuluu osaksi
 - **EU**:n yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa
 - **Suomen** ulko- ja turvallisuus-politiikkaa
- Lakisääteiset tehtävät
 - Laki siviilihenkilöiden osallistumisesta kriisinhallintaan (1359/2004, päivitetty 2018 ja 2022)
 - Sisäministeriön asetus kriisinhallintaan osallistuvan siviilihenkilön palvelussuhteen ehdoista (1388/2018)
 - asetuksen liite muutettu 25.2.2021 (155/2021)
 - Valtion virkamieslaki (750/1994)

Miten siviilikriisinhallintaa tehdään?

- Esimerkkejä operaatioiden mandaateista:
 - Monitorointi/tarkkailu
 - Strategisen tason neuvonanto, mentorointi
 - Kapasiteetin rakentaminen, koulutus
 - Sotarikosten tutkinta
- Esimerkkejä tehtävistä:
 - Monitor
 - Strategic Adviser on Organized Crime
 - Police/Border Guard/Customs/Migration Adviser
 - Political/Human Rights/Gender/Legal/Environmental Adviser
 - Head of Mission Support/HR Officer/Nurse
 - Election Observer (LTO/STO)

Missä siviilikriisinhallintaa tehdään?

EU ● **YHT. 84 / N: 51% / M: 49%**

EUH / Belgia	12
EU:n erityisedustaja / Kosovo / Keski-Aasia / Afrikan sarvi / Etelä-Kaukasus / DWB (Länsi-Balkan)	6
EUAM Iraq	9
EUAM RCA / Keski-Afrikan tasavalta	1
EUAM Ukraine	11
EUBAM Libya	3
EUBAM Moldova&Ukraine	2
EUCAP Sahel Mali	3
EUCAP Sahel Niger	2
EUCAP Somalia	8
EU-delegaatio / Mosambik / Turkki	2
EULEX Kosovo	5
EUMA Armenia	4
EUMM Georgia	10
EUPOL COPPS / Palestiinalaisalueet	6

SM	UM	OM	VM					
Poliisi	33	3	RISE	3	Tulli	5	Muu julkishallinto	8
RVL	2		Syyttäjä	1			Yksityinen sektori	7
Muut	12		Tuomari	2			Kansalaisjärjestöt	5
							Muut	43

YHT. 20 / N: 20% / M: 80% ● **YK**

1	MINUSMA / Mali
5	UNFICYP / Kypros
1	UNMIK / Kosovo
12	UNMISS / Etelä-Sudan
1	UNSOM / Somalia

YHT. 7 / N: 43% / M: 57% ● **ETYJ**

1	OSCE Mission to Moldova
1	OSCE ODIHR / Puola
1	OSCE Programme Office in Dushanbe / Tadžikistan
4	ETYJ sihteeristö / Itävalta

YHT. 13 / N: 54% / M: 46% ● **MUUT**

1	CoE for CCM / Saksa
2	Euroopan neuvosto / Ranska
6	Kansainvälinen rikostuomioistuin (ICC) / Alankomaat
1	NATO Mission in Iraq
1	NATO Secretariat / Belgia
1	NATO StratCom COE / Latvia
1	OSCE Chair Rep. Team / Itävalta

Parantaako osallistuminen turvallisuuutta kotimaassa?

Pitäisikö sen parantaa?

- Kriisinhallintaosallistumisen lähtökohta tulisi olla paikallisten olojen koheneminen ja turvallisuuden palauttaminen
- Ideaalitilanteessa kohdealueesta muodostetaan konfliktianalyysi yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa, jonka perusteella rakentuu tarvehierarkia siitä, millaista tukea tarvitaan.
- Tämän jälkeen muodostetaan muutoksen teoria (theory of change) siitä, millaisilla toimilla toivottu muutos toteutuu
- Sitten katsotaan mitä kykyjä kv-yhteisöllä on ja "tehdään mitä pystytään"
- Kuitenkin, jo Suomen kokonaisvaltainen kriisinhallintastrategia (2009) toteaa, että osallistuminen kriisinhallintaan on myös Suomen turvallisuuden rakentamista

Pitäisikö sen parantaa?

- Käytännössä asiat eivät mene näin
- Kansainvälisillä järjestöillä ja kansallisvaltioilla on omia tavoitteitaan, jotka sotkevat em. Ideaalia (vrt. EU).
- Afganistan: Sot. puolen selkeät omat tavoitteet, mutta sama logiikka myös skh:ssa

Afganistan

- Sotilaallisen kriisinhallinnan tavoitteet esm. kansallisten kykyjen kehittäminen ja parantuneet kv-suhteet (vrt. PLM 2022).
- Kuitenkin kv-suhteet olivat keskeisiä myös koko Suomen strategiassa
- Skh-puolella vahva painotus 1325-agendassa. Oliko tämä realistista ja paikallisten tarpeiden mukaista?
- Tuotto "päällisin puolin" "julkisuusdiplomatiaa"

Afganistan

- Parantuiko kansallinen turvallisuus Afganistan-osallistumisen avulla?
- On todettu, että näin oli (esim. krihakatsaus 12/21)
- Kuitenkin, vaikka esimerkiksi Afganistanissa majailevia terroristiverkostoja heikennettiin, niin yksinkertaisesti siirtyivät muualle (vrt. Mali, Pohjois-Afrikka).

Johtopäätöksiä Afganistanista

- Malliesimerkki siitä, että vääristä syistä tapahtuva interventio tai kriisinhallinta ei johda positiivisiin tuloksiin – kenenkään näkökulmasta
- Liiallinen omien intressien painottaminen johtaa tehottomuuteen kohdemaassa, mikä estää positiivisen tuloksen edes omien tavoitteiden saavuttamisessa
- Paikallisten tarpeiden ensisijaisuutta ei voi sivuuttaa, vaan omat tavoitteet on mietittävä siihen sopiviksi

Miten siis skh-osallistuminen parantaa kotimaan turvallisuutta?

- Kuitenkin: Ylätasolla afganistanosallistuminenkin **tuotti turvallisuutta**; Suomi kiinteämpi osa länsiliittoumaa ja parantuneet suhteet Yhdysvaltoihin - > Nopea NATO-jäsenyysprosessi. (ks. UPI ja PLM 2022)
- Esimerkiksi kv-terrorismi ei levinnyt Suomeen liittouman jäsenyydestä huolimatta, joten kokonaisvaikutus lienee positiivinen

Miten siis skh-osallistuminen parantaa kotimaan turvallisuutta?

- Koska kotimaan turvallisuus on edelleen selkeä tavoite Suomen osallistumiselle, jatkossa linkki operaation toiminnan ja kansallisen turvallisuuden välillä olisi tehtävä näkyvämmäksi.
- Vaikka mitattavien tavoitteiden asettaminen voi olla vaikeaa, on sitä yritettävä

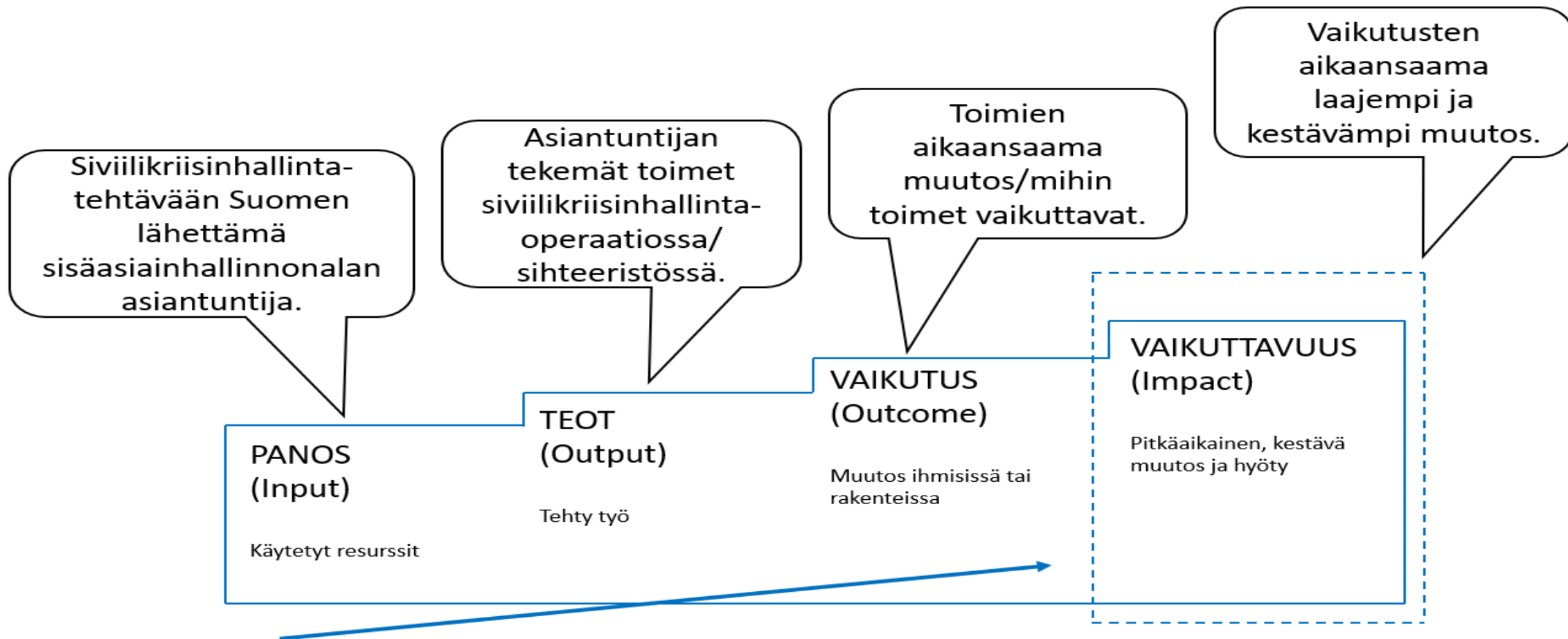
Miten siis skh-osallistuminen parantaa kotimaan turvallisuutta?

- Tavoitteenasettelussa kansalliset painopisteet, esim. tällä hetkellä Ukraina ja "Afrikka" tulee kytkeä operaation tavoitteisiin ja kansallisiin tavoitteisiin
- Esimerkiksi muuttoliikkeisiin vaikuttaminen kansallisena tavoitteena tulisi kytkeä operaatioiden toimintaan siten, että vaikutusta haettaisiin juurisyihin, ei oireisiin puuttumalla
- Suorempi vaikutus (esim. järjestäytynyt kv-rikollisuus suorempaa ja helpompaa).

Vaikuttavuuden arvioinnista

- Koska siviilikriisinhallinta perustuu jopa yksittäisen asiantuntijan aikaansaamaan vaikutukseen, vaikutusarviossa joudutaan olettamaan paljon.
- Kuitenkin, jo nimeämällä tavoite ja tavoitteeseen kohdistuva panostus, päästään parempaan tilanteeseen kuin nykyään.

Esimerkki

Mittaamisen ongelmia

- Suomi ei pysty määrittämään yksin operaatioiden mandaattia ja tavoitteita
- Tavoitteenasettelu aina kompromisseja
- Operaatioiden, etenkin EU, vaikuttavuuden arviointi on lapsenkengissä -> ei kerry tietoa siitä, miten vaikuttavaa toiminta on
- Sitä saat, mitä mittaat

Johtopäätöksiä

- Todennäköisesti skh-osallistuminen lisää turvallisuutta monella tavalla, Suomen kansainvälisen aseman parantumisesta aina tilanteisiin, joissa vaikuttavuussuhde on suurempi (kv-rikollisuus Länsi-Balkanilla)
- Mitattavuus on vaikeaa, mutta ei mahdotonta
- Vaikuttavuus voi kuitenkin olla myös negatiivista, jos paikalliset tarpeet sivuutetaan

Kiitos!

Lisätietoja:

Kriisinhallintakeskus: www.cmcfinland.fi

Facebook: CMC Finland

Twitter: @CMCFinland

Instagram: cmc.finland

YouTube: CMC Finland

Jyrki.ruohomaki@cmcf Finland.fi

@JyrkiRuohomaki